

Za společným dědictvím na kole i pěšky

průvodce po sasko-českém příhraničí

„Alte Mangel“ Ebersbach-Neugersdorf

Za společným dědictvím na kole i pěšky

průvodce po sasko-českém příhraničí

4 | Mapa

5 | Za společným dědictvím na kole i pěšky

6 | Trasa Lužickou pahorkatinou a Českým Nizozemím

12 | Pašerácká trasa – Karáskova pašerácká trasa

20 | Stezka podél podstávkových domů

26 | Lužická horská trasa

32 | Královská trasa

39 | Pěší turistika bez hranic

40 | Více informací ...

43 | Impresum

Průběh trasy

Délka

Profil

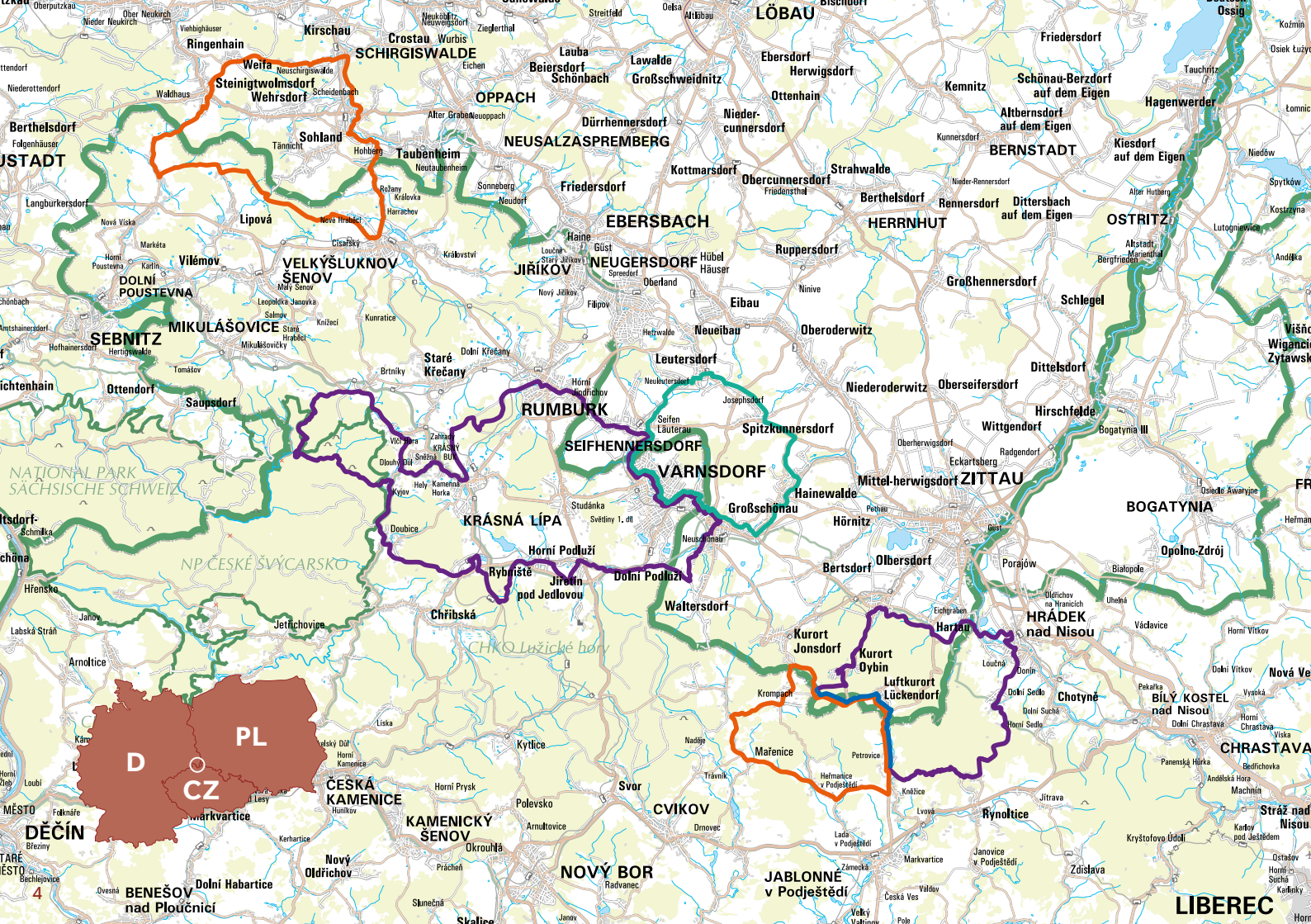

Stupeň obtížnosti

Doporučený začátek

GPX-Track

Za společným dědictvím na kole i pěšky
Radeln und Wandern zum gemeinsamen Erbe

LÖBAU
Ossig
Friedersdorf
Ebersdorf
Herwigsdorf
Kemnitz
Schönau-Berzdorf auf dem Eigen
Hagenwerder
Ottenhain
Altbernsdorf auf dem Eigen
Kunnersdorf
BERNSTADT
Kiesdorf auf dem Eigen
Niedów
Spytkówv
Kostrzyna
Ringenhain
Kirschau
Crostau
Wurbis
SCHIRGISWALDE
Weifa
Steinigtwolmsdorf
Wehrsdorf
Waldhaus
Scheidenbach
Eichen
Lauba
Beiersdorf
Schönbach
Lawalde
Großschweidnitz
OPPACH
Alter Graben
Neuoppach
Dürrhennersdorf
Nieder-cunnersdorf
Berthelsdorf
Folgenhäuser
USTADT
Tännicht
Sohland
Hohlberg
Taubenheim
Neutaubenheim
NEUSALZASPREMBERG
Kottmarsdorf
Obercunnersdorf
Friedensthal
Strahwalde
Nieder-Rennersdorf
Berthelsdorf
Rennersdorf
Dittersbach auf dem Eigen
HERRNHUT
OSTRITZ
Altstadt Marienthal
Bergfriedel
Langburkersdorf
Nová Víska
Lipová
Nové Hrabětí
Rožany
Královka
Harrachov
Sonneberg
Neudorf
Friedersdorf
EBERSBACH
Haine
Güst
Loučná
Starý Jiřikov
JIŘIKOV
NEUGERSDORF
Hübel
Häuser
Spremberg
Oberland
Nový Jiřikov
Filipov
Ruppersdorf
Großhennersdorf
Schlegel
Ninive
Eibau
Horní Poustevna
Markéta
Karlín
Vilémov
VELKÝ SLUKNOV
ŠENOV
Malý Šenov
DOLNÍ POUSTEVNA
Leopoldova Jánovka
Salmov
Knížecí
Kunratice
Oberoderwitz
Neueibau
Hetzwalde
MIKULÁŠOVICE
Mikulášovičky
Staré Hrabětí
SEBNITZ
Hertigswalde
Hofhainersdorf
Tomášov
Brtníky
Staré Křečany
Dolní Křečany
Leutersdorf
Neuleutersdorf
Dittelsdorf
Niederoderwitz
Oberseifersdorf
Ottendorf
Saupsdorf
Horní Hindrichov
RUMBURK
Josephsdorf
Seifen
Läuterau
Spitzkunnersdorf
Hirschfelde
Wittgendorf
Bogatynia III
SEIFHENNERSDORF
Oberherwigsdorf
Radgendorf
Eckartsberg
VARNSDORF
Mittel-herwigsdorf
ZITTAU
Hainewalde
Petkau
Großschönau
Hörnitz
BOGATYNIA
Güst
Opolno-Zdrój
Porajów
Bialopole
Bertsdorf
Olbersdorf
Studánka
Světliny 1. díl
KRÁSNÁ LÍPA
Doubice
Horní Podluží
Rybniště
Jiretín pod Jedlovou
Dolní Podluží
Neusodonau
Waltersdorf
Chřibská
Eichgraben
Oldřichov na Hranicích
Uhelná
Hartau
HRÁDEK nad Nisou
Václavice
Horní Vítkov
Kurort Jonsdorf
Kurort Oybin
Luftkurort Lückendorf
Krompach
Loučná
Dolní Sedlo
Chotyně
BÍLÝ KOSTEL nad Nisou
Pekařka
Vysoká
Dolní Chrastava
Horní Chrastava
CHRASTAVA
Panenská Hůrka
Bedřichovka
Andělská Hora
Machnín
Mařenice
Petrovice
Heřmanice v Podještědí
Kytlice
Naděje
Svor
CVIKOV
Dmovec
Rynoltice
Jítrava
Stráž nad Nisou
Kryštofovo Údolí
Karlov pod Ještědem
Ostašov
Suchá
Karlínky
Lada v Podještědí
Markvartice
Janovice v Podještědí
Zdislava
Zámecká
Valdov
Česká Ves
Velký Valtinov
JABLONNÉ v Podještědí
LIBEREC
Horní
Arnoltice
Jetřichovice
Janov
Labská Stráň
Hřensko
Schmilka
Liska
Horní Prysk
Polevsko
Arnultovice
Okrouhlá
Kerhartice
Markvartice
ČESKÁ KAMENICE
Horní Kamenice
Huníkov
KAMENICKÝ ŠENOV
Nový Oldřichov
Dolní Habartice
BENEŠOV nad Ploučnicí
Ovesná
Bechlejovice
DĚČÍN
Březiny
Folknáře
Loubí
Horní Žleb
Kámen
Slunečná
Skalice
Práčeň
Radvanec
NOVÝ BOR
Dnovec
Lvová
Knětice
Travník
Hvozdnice
Kněžice
Naděje
Horní Sedlo
Dolní Suchá
Dolní Sedlo
Loučná
Donín
Dolní Vítkov
Nová Ve
Viska
Hermsdorf
Schlegel
Ostritz
Andělka
Lutogniewice
Zgorzelec
Zawidów
Zawidów
Zgorzelec
Wigancice Żytawskie
Višňová
Hermsdorf
Opolno-Zdrój
Bogatynia
Osiedle Awaryjne
FR
Hermsdorf
Schlegel
Ostritz
Andělka
Lutogniewice
Zgorzelec
Zawidów
Zawidów
Zgorzelec
Wigancice Żytawskie
Višňová
Hermsdorf
Opolno-Zdrój
Bogatynia
Osiedle Awaryjne
FR
Hermsdorf
NATIONAL PARK SÄCHSISCHE SCHWEIZ
NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO
CHKO Lužické hory
D
PL
CZ
4

Stožecké sedlo

Za společným dědictvím na kole i pěšky

Máte chuť projet se na kole malebnou krajinou s mnoha historickými poklady? Pak po 5 cyklotrasách objevte krajinu podstávkových domů v Horní Lužici a sousední České republice. Různé trasy vás povedou přes Šluknovský výběžek, Lužické hory i přírodním parkem Žitavské hory. Můžete libovolně překračovat hranice mezi Německem a Českou republikou a poznávat kulturní rozmanitost. Na německé straně navazují všechny trasy na trasu Saským středohořím.

Během své cyklotrasy budete míjet pro tento region typické podstávkové a hrázděné domy, které charakterizují zdejší krajinu. Podstávkové domy se stavěly od 13. století. Svědčí o vysoké úrovni tehdejšího řemesla. Poznáte je podle zvláštní konstrukce dřevěných sloupů, která obepíná přízemí a podpírá horní patro. Mnohé z podstávkových domů byly s láskou restaurovány a vyzdobeny ozdobnými detaily, jako jsou sluneční hodiny, vyřezávané detaily nebo dveřní zárubně ze žuly a pískovce. Některé z nich si můžete prohlédnout i zevnitř nebo je využít k ubytování.

Kromě podstávkových domů na vás na cyklistickém výletě čeká mnoho dalších památek, jako jsou hrady, zámky, kostely nebo muzea. Můžete se také pokochat jedinečnou přírodou a nechat se okouzlit rozmanitostí flóry a fauny. Nezáleží na tom, zda dáváte přednost rovinaté nebo horské cyklistice, zda preferujete krátkou nebo dlouhou trasu, zda cestujete sami nebo ve skupině – každý si zde najde něco pro sebe.

Užijte si objevování!

Šluknov – Rožany – Sohland an der Spree – Schirgiswalde – Weifa – Steinigtwolmsdorf – Severní – Liščí – Šluknov

34,3 km

z větší části asfaltová cesta, zpevněné cesty

lehký až střední

Šluknov

Trasa Lužickou pahorkatinou a Českým nizozemím

Tato 34,3 km dlouhá okružní trasa Českým nizozemím vede Šluknovským výběžkem a česko-německou příhraniční oblastí.
Lužické hory rády nazývají Šluknovský výběžek Českým nizozemím, což dalo okružní trase její název. Trasa vede historicky zajímavou oblastí, protože se zde od 18. do 19. století díky atraktivní krajině rozvíjel cestovní ruch. V 70. letech 19. století byly založeny první turistické spolky a krátce nato vznikly první rozhledny, hostince a turistické útulny. Jako součást Českého Švýcarska je však dnes Šluknovský výběžek spíše tajným tipem pro zasvěcené.
Na německé straně okružní trasa vede středem Hornolužické pahorkatiny. Jižní Horní Lužice a její zasněné hřbety kopců jsou skutečným zážitkem pro sportovně založené i nenáročné cyklisty. Část trasy vede přímo podél Sprévy. Na kole projedete pěknými vesnicemi a městečky, kolem jedinečných podstávkových domů a zajímavých památek.

Lipová Nr. S. 424

Přehrada Sohland an der Spree

Vlastivědné muzeum ve Weifa

Vlastivědné muzeum „Stará tkalcovna“
Sohland an der Spree

V horní části obce Sohland, obklopené venkovskou zahradou, se nachází vlastivědné muzeum „Stará tkalcovna“ (Altes Weberhaus). Je to nejstarší známý podstávkový dům v obci, byl postaven kolem roku 1684 a po roce 1780 získal malou přístavbu. V tkalcovské místnosti, která je vybavena původními kusy inventáře a funkčním tkalcovským stavem, se člověk jakoby přenese do dob minulých. Od roku 1957 muzeum prezentuje také staré nástroje pro polní hospodářství a zahradničení a soužití lidí a zvířat pod jednou střechou. Dnes již obzvláště velkou vzácností jsou dřevěné žlaby, které jsou vyrobené z kmene jednoho stromu a které se zde dosud zachovaly a jsou k vidění. Na konci štítu se nachází také hromosvod. Podstávky, které volně stojí před roubenými zdmi, jasně ukazují konstrukci podstávkových domů.

Dům Karásek
Taubenheim

Krátká odbočka do letního letoviska Taubenheim, které se idylicky rozkládá vlevo a vpravo v údolí Sprévy, na úpatí vrchu Taubenberg, se vyplatí. Musíte si ale vyhradit trochu času, protože na domech lze objevit 46 různých slunečních hodin. Mnohé historické sluneční hodiny byly citlivě restaurovány a mnohé nově navrženy. Jedny z nich vypráví o „loupežnickém náčelníkovi Karáskovi“. Jsou vyobrazeny se srdcem a nápisem: „Zde našel pověstný loupežnický náčelník Karásek, zvaný český Jeníček, milostné útočiště při svých nájezdech do Saska.“ Tyto sluneční hodiny se nacházejí přímo nad roubenou světnicí na rohu domu.

Most Himmelsbrücke
Sohland an der Spree

Charakteristickým symbolem obce Sohland an der Spree je most Himmelsbrücke, který je zobrazen také na obecním znaku. Dnes se klene přes obecní potok, dříve vedl přes Sprévu, než byla na počátku 20. století zregulována. Již v roce 1709 zde stál dřevěný most spojující obě části obce. V roce 1796 byl postaven žulový obloukový most, který kvůli svému strmě stoupajícímu tvaru dostal název Himmelsbrücke (Nebeský most). Při pozorném čtení si všimnete, že na svorníkovém kameni byl nesprávně rozdělen nápis „Soli DEO Gloria“. Prostorové důvody vedly k tomu, že se nápis dnes čte „Soli DE o Gloria“. To však nic nemění na významu nápisu „Jen Bohu buď sláva!“.

Přehrada a lesní scéna
Sohland an der Spree

Ve 30. letech 20. stolení vznikla 800 metrů dlouhá přehrada Sohland a rychle se stala oblíbeným výletním místem. Vyplatí se na chvilku se zde zastavit a pokochat se přírodou a přehradou. Vydejte se na pěší túru kolem přehrady nebo si vychutnejte klid při plavbě loďkou. Koupání je povoleno na vlastní nebezpečí. Mimochodem – od přehrady se můžete dostat k lesní scéně na úpatí vrchu Kälbersteine. Od května do září se zde hraje ochotnické divadlo. Každoročně se na představení přijde podívat asi 4 000 návštěvníků. Poprvé se na této lesní scéně hrála malá divadelní představení již v roce 1921.

Veřejná a školní hvězdárna „Bruno-H.-Bürgel“ Sohland e. V.
Sohland an der Spree

Milovníci hvězd z obce Sohland an der Spree začali budovat veřejnou a školní hvězdárnu v 60. letech 20. století. Od té doby byla neustále rozšiřována. Mimo jiné byla na 335 metrů vysokém vrcholu postavena budova s třímetrovou kopulí. Dnes je považována za dominantu obce na Sprévě. Název hvězdárny připomíná Bruno-H. Bürgela, mistra popularizace astronomických poznatků. Cílem instituce je ukázat hvězdnou oblohu návštěvníkům z blízkého i vzdáleného okolí, mladým i starším občanům. Místní obyvatelé i hosté se mohou těšit na širokou nabídku přednášek, komentovaných prohlídek a pravidelných pozorování oblohy. Na hvězdárně se nachází zajímavá plastika znázorňující sluneční soustavu, která ukazuje začátek 4,2 km dlouhé planetární dráhy.

Tipp: Na své cyklistické trase budete projíždět obcí Weifa, nejvýše položenou obcí v Hornolužické pahorkatině. Název obce pochází z výrazu „Weife“, což je nástroj užívaný při ručním tkalcovství. V obci Weifa na kole pojedete kolem velmi zachovalých podstávkových a hrázděných domů, z nichž většina je památkově chráněna. V obci byste se měli také zastavit v malém vlastivědném muzeu.

Nejsevernější bod ČR
Severní

Nejsevernější bod České republiky, přezdívaný v Čechách i sousedním Sasku jako „Nordkap“, leží na česko-německé státní hranici poblíž hraničního kamene č. 2/41, v katastrálním území osady Severní. Kromě toho, že se jedná o nejsevernější místo současné České republiky, byl tento bod také nejsevernějším bodem celé rakousko-uherské monarchie, která zanikla v roce 1918. Nejsnáze se k němu dostanete z Lobendavy-Severní po zelené a u státní hranice dále žluté značené turistické stezce.

Anenský vrch
Lobendava

Kaple svaté Anny na Anenském vrchu (418 m n. m.) u obce Lobendava v Šluknovském výběžku je významným poutním místem s přilehlou křížovou cestou. Zastavení křížové cesty pochází z let 1829–1834 a tvoří ji třináct výklenkových kaplí a samostatná kaple Božího hrobu. Křížová cesta byla postavena jako sedmá z celkem čtrnácti venkovních křížových cest ve Šluknovském výběžku a doplnila poutní kapli svaté Anny, která byla postavena v letech 1775–1776. V roce 1840 byla poutní oblast rozšířena o Getsemanskou zahradu se sochami spících apoštolů, anděla a Krista.

Šluknovský zámek
Šluknov

Malebnou dominantou nejsevernějšího města Šluknova je zámek. Zámek je cennou renesanční stavbou z 2. poloviny 16. století, kterou vystavěli Šlejnicové na místě pozdně gotické tvrze. Jako hospodářské centrum celého výběžku sloužil objekt až do roku 1945. Později se v zámku nacházelo muzeum, knihovna a různé kanceláře. Velký požár v roce 1986 však stavbu proměnil v ruinu a je pouze zásluhou města, že tato historická budova byla znovu opravena. V zámku se dnes konají svatby, koncerty a kromě výstav je možné tady navštívit také další akce.

Lipová č. p. 424
Lipová

V české vesnici Lipová, která v roce 2019 získala titul obec roku, se nachází dům č. p. 424, kompletně zrekonstruovaný podstávkový dům. Jedná se o jednopodlažní roubený, částečně zděný, obytný dům obdélné trojdílné dispozice pod sedlovou střechou. Pochází z roku 1727. Štít a přízemí domu jsou ozdobně vyskládány břidlicí. K zadnímu štítovému průčelí domu přiléhá přízemní přístavek. Nachází se zde infocentrum a malé muzeum a galerie.

Varnsdorf – Großschönau – Hainewalde – Spitzkunnersdorf – Leutersdorf – Seifhennersdorf – Varnsdorf

26,1 km

převážně asfaltový povrch

lehký až střední

Varnsdorf

Pašerácká trasa – Karáskova pašerácká trasa

Optimálním výchozím bodem pro 26,1 km dlouhou Pašeráckou stezku je Varnsdorf v České republice. Je však možné vyrazit i ze všech ostatních měst na trase. Trasa vás provede kolem mnoha unikátních podstávkových domů. Obzvláště mnoho těchto typických hrázděných domů německo-českého pohraničí najdete v Großschönau. Zejména podél Mandavy se můžete potěšit pohledem na mnoho láskyplně restaurovaných podstávkových domů s malými zahrádkami. Z Großschönau pokračuje trasa podél Mandavy do Hainewalde. Zámek Kanitz-Kyaw v Hainewalde vás překvapí; silně připomíná zámek Sanssouci v Postupimi. Nedaleko zámku se nachází barokní krypta Kanitz-Kyaw s jedinečnou sochařskou výzdobou. Přes Spitzkunnersdorf se dostanete do Leutersdorfu. Zde trasa prochází hranicí bývalé české enklávy. Tato oblast byla až do 19. století pod českou jurisdikcí, a proto sloužila jako útočiště známého loupežníka Jana Karáska. Na své cyklocestě obcí Leutersdorf si povšimněte střechy katolického kostela. Motiv ornamentální střechy je v Německu ojedinělý. Trasa pokračuje do Seifhennersdorfu. V Muzeu loupežníka Karáska v Seifhennersdorfu se dozvíte mnoho zajímavostí o loupežnickém náčelníkovi. Po příjezdu do Varnsdorfu můžete využít čas a prohlédnout si například kostel svatého Petra a Pavla nebo náměstí z roku 1774.

Dobré vědět: Pokoutné dodávání znamená pašování a úzce se vztahuje k pašeráctví v Karáskově době.

Leutersdorf

Hrádek ve Varnsdorfu
Varnsdorf

Rozhledna Hrádek je dominantou města Varnsdorf a je postavena na znělcovém vrchu na pomezí měst Varnsdorfu a Seifhennersdorfu. Věž byla podstavena v roce 1904 podle návrhu architekta Antona Möllera. Chátrající budovu se podařilo zachránit díky Nadačnímu fondu Hrádek – Burgsberg, a to v roce 2000. Obnovená rozhledna byla zpřístupněna v roce 2003 a v následujících dvou letech byla opravena celá hlavní budova. Rozhledna má 29 metrů. Po vystoupání 92 schodů se naskytne výhled na Varnsdorf a okolí: Lužické hory, Žitavské hory, v případě dobré viditelnosti na Jizerské hory i Krkonoše.

Podstávkový dům č. p. 488
Varnsdorf

Dům s číslem popisným 488 se nachází ve Varnsdorfu v ulici Národní. Je to patrový podstávkový roubený a částečně zděný dům s mansardovou střechou a pochází z roku 1780. Štít je kryt eternitem, patro je podélně bedněno. Vedle domu se nachází také socha sv. Antonína, která zde byla postavena ještě dříve než podstávkový dům, a to Antonem Fröhlichem. Dům je typickým příkladem lidové architektury.

Děkanský kostel sv. Petra a Pavla
Varnsdorf

Kostel sv. Petra a Pavla je nejstarším varnsdorfským kostelem. Byl postaven na místě původního kostelíka ze 13. století. Základní kámen nového, tedy dnešního kostela, byl položen v roce 1766. Stavbu zdržovaly spory v obci, a tak byla dokončena až v letech 1774 – 1776, pozdně barokní výzdoba pak v roce 1777. Vnitřní zařízení je rokokové a klasicistní. V roce 1904 byly instalovány nové varhany, které postavil varhanář Eule z Budyšína. Roku 1908 byl vysvěcen a zavěšen nový zvon, jako náhrada za zvon poškozený letní bouří v roce 1907. Nad bočním vchodem je umístěna pamětní deska, připomínající premiéru Beethovenovy skladby „Missa solemnis" roku 1830.

Starokatolický kostel
Varnsdorf

Starokatolický kostel Proměnění Páně v Tyršově ulici pochází z roku 1875 a úzce souvisí s dějinami starokatolického hnutí – je nejstarším starokatolickým kostelem na světě postaveným pouze za vlastní prostředky. Sama starokatolická církev vznikla ve Varnsdorfu jako protest proti vyhlášení neomylnosti papeže. Velký zvon je darem od Raimunda Artla. Alabastrová socha a reliéf Tří králů jsou dílem zdejšího umělce Vincence Pilze. V roce 1995 bylo rozhodnuto o tom, že starokatolický kostel ve Varnsdorfu se díky své historii se stane chrámem konkatedrálním, tj. druhým katedrálním kostelem v zemi. V této době byly také dokončeny jeho rozsáhlé opravy, nutné v důsledku komunistické devastace.

Dům „Inselhaus“
Großschönau

Dům „Inselhaus“ se nachází uprostřed snové krajiny podstávkových domů v Großschönau. Se svými více než 320 lety patří k nejstarším podstávkovým domům v textilní obci Großschönau. Nejen barokní vstupní dveře, ale také staré nástěnné malby a historická tašková střecha s typickými netopýřími vikýři byly rozsáhle restaurovány. Dvoupatrový dům tak získal již několik ocenění, protože byl příkladně opraven podle kritérií památkové péče. Součástí historického vybavení jsou pestrobarevné, původně malované hornolužické selské skříně, historické podlahy a dveře se starými zámky. Kombinace původních zachovaných stavebních prvků s moderním vybavením se zde obzvláště vydařila.

Muzeum lidových krojů
Großschönau

Tento podstávkový dům, postavený v roce 1788, stojí přímo u řeky Mandavy. Má nápadnou střechu vyčnívající vysoko nad okap, pěkné pravidelné hrázdění a původní dochovaná okna. Po kompletní rekonstrukci nyní slouží jako „klubovna“ s místností věnované místní historii a jako výstavní prostory. Od roku 1995 je dům ve vlastnictví spolku Nordböhmen-Heimatwerk e. V., folkloristického sdružení, které se věnuje zachování kulturních statků a zvyků s unikátními ukázkami krojů Němců ze severních Čech. Ve stálé expozici jsou vystaveny exponáty z různých oblastí: od Sázavy přes Krušné hory, údolí Labe, Jizerské hory až po Krkonoše. Dále je možné navštívit „Kurt Röschl-Stube“. Na prohlídku je nutné se objednat.

Schauhaus 1614
Seifhennersdorf

V obci Seifhennersdorf, která je od roku 1584 radní obcí města Žitavy, se dodnes dochoval jeden z nejcennějších a nejstarších hrázděných domů v Horní Lužici. Byl postaven v roce 1614 jako český dům na návsi a má mimořádný architektonický a historický význam. Původně měl na obou štítových koncích takzvaný Schopfwalm, tedy valbovou střechu. Ty se nacházejí v Čechách a také v oblasti západně od Görlitz. Rozsáhle zrestaurovaný podstávkový dům se vzácnou střešní konstrukcí lze navštívit jako výstavní prostor, a to i uvnitř. V různých místnostech, které se od sebe liší dobou výstavby, jsou patrné stopy předchozích generací obyvatel. Kromě toho jsou zde představeny různé řemeslné technologie a jsou použity místní, ekologické stavební materiály. Prohlídky a návštěvy je možné objednat prostřednictvím spolku „Am Weißeweg 23“ e. V.

Muzeum německého damašku a froté
Großschönau

Muzeum německého damašku a froté uchovává staletou textilní tradici v Großschönau: damaškové tkaniny se zde na úpatí Žitavských hor tkají již více než 350 let a froté zboží více než 160 let. Muzeum se nachází v bývalém domě továrníka a v jeho více než 160 leté sbírkové historii je uložen rozsáhlý soubor tkanin, textilních strojů, vzorových výkresů a knih i regionálně významných uměleckých děl. Za zvláštní pozornost stojí technické rarity: ve stálé expozici je například damaškový ruční tkalcovský stav s tažným zařízením z roku 1835 a pravděpodobně poslední funkční froté tkalcovský stav v Německu. V „živé ukázkové dílně“ přidružené k muzeu lze krok za krokem autenticky opakovat výrobu ručníku nebo utěrky pomocí textilní historické technologie.

Zámek Kanitz-Kyaw
Hainewalde

Zámek Kanitz-Kyaw byl postaven v letech 1749 až 1755. Dnes je také často označován jako „malé Sanssouci“ Horní Lužice, protože je velmi podobný zámku Sanssouci v Postupimi. Zámek leží přímo na řece Mandavě a je oblíbeným cílem pěších výletů, cyklistických výletů nebo letního pikniku. Fascinujících je zejména pět teras před zámkem, mezi nimiž vede pískovcové schodiště k hlavnímu portálu zdobenému erbem a sloupy. Součástí areálu o rozloze 2,5 hektaru je barokní park, malebné staré stromy a významné architektonické detaily. Na zámku se pravidelně konají prohlídky s průvodcem. Každoročně se také konají zámecké slavnosti.

Tipy

Most Himmelsbrücke v Hainewalde

Most Himmelsbrücke v Hainewalde je dnes považován za dominantu obce Hainewalde. Dříve se mostu říkalo také Ochsenbrücke („Volský most“) a ve své původní podobě z roku 1832 tvořil oblouk s odrazem vody.

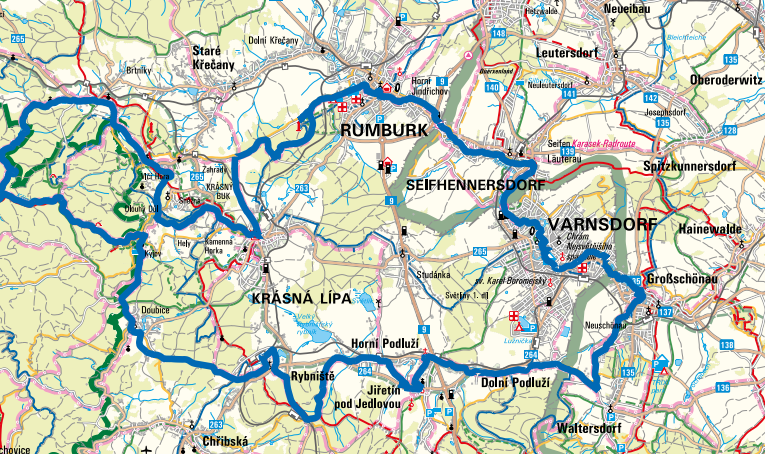
Větrný mlýn Seifhennersdorf

Původní stanoviště starého větrného mlýna v Seifhennersdorfu je informačním místem Hornolužické stezky podstávkových domů a konají se zde přednášky a různé akce. Nachází se zde také starý mlynářský dům z roku 1824. Památkově chráněný podstávkový dům s historickou světnicí je klenotem hornolužické vlastivědné historie.

Cyklistika v krajině podstávkových domů

Rumburk – Krásná Lípa – Dlouhý Důl –Vlčí Hora – Brtníky – Kopec – Kyjovské údolí, Turistický most – Kyjov – Doubice – Rybniště – Jiřetín pod Jedlovou – Dolní Podluží – Herrenwalde – Großschönau – Varnsdorf – Seifhennersdorf – Rumburk

72,3 km

z větší části asfaltová cesta, zpevněné cesty

střední až náročný

Chřibská, Rybniště, Krásná Lípa, Rumburk, Großschönau

Stezka podél podstávkových domů

Stezka podél podstávkových domů je 72,3 km dlouhá německo-česká okružní trasa a provede cyklisty Šluknovskem. Můžete se zde kochat přírodními krásami Labských pískovců, Národního parku České Švýcarsko a Přírodního parku Žitavské hory. Kromě toho se setkáte s typickou českou lidovou architekturou a objevíte také několik podstávkových domů. Pokud byste chtěli přijet vlakem, pro začátek vaší cesty jsou vhodná nádraží v Chřibské, Rybništi, Krásné Lípě, Rumburku nebo Großschönau.

Na trase budete na kole projíždět kolem mnoha podstávkových domů. Obzvláště mnoho těchto unikátních domů najdete v Dlouhém Dole, v místní části Kopec a v Doubici. Výjimečně zachovalé podstávkové domy budete míjet také v Herrenwalde a Großschönau. Některé z těchto domů slouží jako muzeum, turistické informace nebo restaurace, jako například v Muzeum loupežníka Karáska v Seifhennersdorfu. Osvěžit se a pokochat se přírodou můžete na volně přístupné přehradě v Kyjově. Na trase se nachází také několik rozhleden. Nejstarší rozhledna byla postavena na Vlčí hoře u Krásné Lípy, ale rozhledny jsou také na Dymníku u Rumburku a na Hrádku u Varnsdorfu. Mimořádným zážitkem je návštěva Loretánské kaple s ambitem v Rumburku, která je otevřena celoročně. S těžbou stříbra se mohou návštěvníci seznámit v Dole svatého Jana Evangelisty v Jiřetíně pod Jedlovou.

Statek Traditionshof Seifhennersdorf

Dlouhý Důl

Galerie v podstávkovém domě Jiřetín pod Jedlovou

Galerie v podstávkovém domě
Jiřetín pod Jedlovou

Tento podstávkový dům je v soukromém vlastnictví J. Zosera a slouží jako galerie. Návštěva je možná po předchozím telefonickém objednání. V přízemí, se vstupem z náměstí, vznikla galerie se společenskou místností, jejíž součástí je klenuté znělcové podsklepení. V roce 2005 podstávkový dům zakoupila rodina J. Zosera, dům byl dlouhá léta neobývaný. Dům byl podstaven v polovině 18. století v charakteristickém stylu a musel být rozsáhle zrekonstruován.

Loreta
Rumburk

Tři sta let staré mariánské poutní místo, kde se nachází loretánská kaple, ambitus a kostel sv. Vavřince, stále rádi navštěvují poutníci. Své stopy zde zanechalo především umění 17. a 18. Století. Celý areál je ostrovem klidu, na kterém čas plyne podle svých vlastních pravidel. Od roku 2014 je Loreta v Rumburku jedním ze zastavení na mezinárodní poutní stezce Via Sacra. Via Sacra spojuje mimořádné evropské kostely, kláštery a další místa duchovního zastavení v německo-polsko-českém Trojzemí.

Šmilovského ulička
Rumburk

Šmilovského uličku tvoří přízemní tkalcovské domy z 18. až 20. století, postavené v podobě typické pro oblast Horní Lužice. Jedná se o roubené, zděné i hrázděné stavby a od roku 1995 patří k vesnické památkové rezervaci. Na západním předměstí Rumburku došlo tehdy k rozparcelování části neosídleného Hřbitovního pole, v jehož středu byla zřízena 5 m široká cesta, Šmilovského ulička. Po jejích stranách bylo vymezeno 34 parcel. Většina nových majitelů byla profesí tkalci či pláteníky.

Dlouhý důl

Údolní ves vznikla na území panství hrabat Kinských počátkem 18. století jako řemeslnická osada. Prakticky všechny domy jsou hrázděnými nebo podstávkovými domy. Památková zóna, vyhlášená v roce 2005, chrání lidové roubené domy z 18. a 19. století. Chalupy se dodnes zachovaly v téměř nezměněné podobě. V 18. a 19. století obec zažila svůj největší rozkvět. Vesnice na říčce Křinici vznikla na území lesních revírů protkaných systémem kanálů a nádrží na plavení dřeva.

Muzeum mlynářství
Waltersdorf

V národopisném a mlynářském muzeu, které existuje od roku 1956, je k vidění rozmanitá expozice o historii obce Waltersdorf a mlynářství. Nachází se v nejstarším vodním mlýně v obci. V expozici se, kromě mlýna a mlýnice, nachází také zařizovací předměty, které připomínají bydlení a práci tkalců okolo roku 1800.

Waltersdorf

Zajížďka do Waltersdorfu se vyplatí. Nachází se u nejvyšší hory Žitavských hor a je charakteristický více než 230 podstávkovými domy, kde většina z nich je zdobena krásnými pískovcovými zárubněmi dveří. V 17. a 18. století ve světnicích podstávkových domů rachotily tkalcovské stavy, kde se tkala plátna, twilich, drilich, kanafas a damašek. Dnes se v mnoha podstávkových domech nachází rekreační ubytování pro ty, kteří hledají odpočinek a relaxaci.

Dům přírodního parku
Waltersdorf

Přímo naproti kostelu ve Waltersdorfu se nachází „Niederkretscham“(rychta s krčmou). Jeho historie sahá až do roku 1409. Historický podstávkový dům je impozantní velikosti. Od roku 2011 se v „Niederkretscham“ nachází Dům přírodního parku Žitavské hory. Rozmanitě koncipovaná zážitková expozice přibližuje vznik, historii a ekosystém stého přírodního parku v Německu a zve dospělé i děti k aktivní objevitelské prohlídce. Kromě expozice se v Domě přírodního parku nachází také turistické informace, pražírna kávy s kavárnou a velký společenský sál.

Tip: Textilní naučná stezka
Großschönau

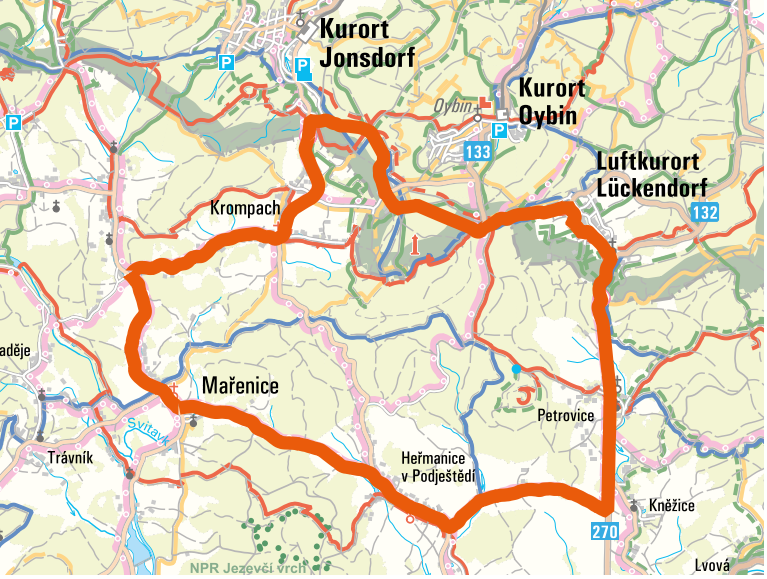
Textilní naučná stezka v Großschönau vede zájemce kolem továrních vil, (bývalých) továren a tkalcovských domů a také k domům a působištím slavných osobností Großschönau. Informace o textilní tradici poskytuje celkem 30 informačních míst.

Muzeum loupežníka Karáska
Seifhennersdorf

V Muzeu loupežníka Karáska znovu ožívají časy loupežníků, pašeráků a pytláků. V centru pozornosti je loupežnický náčelník Karásek, který v oblasti rozséval spoušť. Kromě toho se návštěvníci Muzea loupežníka Karáska dozvědí mnoho zajímavostí o někdejší české enklávě Niederleutersdorf a o těžkých časech tehdejších tkalců plátna.

Lázně Jonsdorf – Krompach – Mařenice – Petrovice – Vzdušné lázně Lückendorf – Lázně Jonsdorf

23,1 km

většinou asfaltové cyklostezky

střední až náročný

Lázně Jonsdorf

Lužická horská trasa

Lužická trasa o délce 23,1 km vede kolem vrchu Hvozd (749 m n. m.). Okruh je určen zdatnějším cyklistům a prochází srdcem Žitavských a Lužických hor.

Nejlepší je zahájit túru v lázeňské obci Jonsdorf a vydat se směrem na Krompach. Zde naleznete mnoho opečovávaných podstávkových domů. Následují Mařenice s rekonstruovaným kostelem a křížovou cestou, u kterých se můžete zastavit. Okruh pak pokračuje přes Resort Malevil v Heřmanicích v Podještědí. Zde se vyplatí udělat delší zastávku, neboť tady naleznete nejen minizoo, ale můžete si užít i další outdoorové aktivity. Poté následuje stoupání do Petrovic a přejezd hranic do Lückendorfu, vzdušných lázní přírodního parku Žitavské hory.

V obci Oybin je možné navštívit zříceninu hradu a kláštera, které za svůj vznik vděčí císaři Karlu IV. Kdo má čas a chuť, může z Oybinu podniknout výlet zdejší úzkokolejkou. Poslední etapa vás zavede zpět do Jonsdorfu. Den zakončete kávou a zákuskem nebo si prohlédněte lázeňské městečko s lázeňským parkem, Motýlím domem a lesní scénou.

Jablonné v Podještědí Lvová 5

Oybin

Hvozd

Krompach

Letovisko Krompach, ležící na jihu Žitavských hor, se rozkládá v krásném údolí Krompašského potoka. První zmínka o osadě pochází z roku 1391 a nejprve se proslavila jako sklářská obec. V roce 1687 založil Julius František Sasko-Lauenburský, tehdejší majitel panství Zákupy, v Julovce sklárnu. Později se zde rozvinulo tkalcovství. Díky své atraktivní poloze se Krompach v 19. století stal rekreační oblastí. Za pozornost stojí kostel z roku 1782 s rokokovou kazatelnou.

Farní kostel svaté Máří Magdaleny

Mařenice

V letech 1714 až 1716 byl podle plánů Octavia Broggia postaven farní kostel svaté Máří Magdalény a farní dům. Kostel je obklopen křížovou chodbou s kaplí. Uvnitř stojí za vidění barokní náhrobky.

Tip: Na silničním mostě přes potok Svitávku se nachází trojdílná skupina soch zobrazující svatého Václava, ukřižovaného Ježíše a svatého Nepomuka.

Motýlí dům
Lázně Jonsdorf

V tropickém domě čeká na návštěvníky více než 200 motýlů 35 různých druhů, kteří ohromí malé i velké návštěvníky. Kromě toho lze v motýlím domě pozorovat i další tropické tvory, jako jsou plazi, hadi, pavouci a hmyz. Zajímavostí je také 3 metry dlouhé mořské akvárium, kde se prohánějí nejrůznější druhy ryb.

Tkalcovská jizba
Lázně Jonsdorf

V roce 1539 bylo v Jonsdorfu postaveno prvních 10 „zahradních domků“. Byly to podstávkové domy s malým hospodářstvím. Osadníci získali pozemky od celestýnského kláštera Oybin, ale již v roce 1574 se Jonsdorf stal radní vsí města Žitavy. Když se zjistilo, že zdejší pískovec je obzvláště vhodný pro výrobu mlýnských kamenů, byly založeny první lomy. Teprve v roce 1638 získali obyvatelé Jonsdorfu výnosem žitavské městské rady další zdroj příjmů v podobě tkalcovství. V roce 1989 zřídila rodina Langeových v jednom z mnoha jednopatrových podstávkových domů tkalcovnu, která je nyní v rukou druhé generace. Tkalcovna je historickou ukázkovou dílnou, kde se návštěvníci mohou seznámit s tkalcovstvím plátna a stavitelstvím podstávkových domů. Ve zdejším obchůdku si pak můžete vybrat z nabídky tematických řemeslných výrobků.

Hornolužický minisvět
Lázně Oybin

V Hornolužickém minisvětě najdete více než 50 věrných modelů z pohraničního trojzemí a jeho okolí v miniaturním provedení. Téměř všechny modely jsou vyrobeny z překližky v měřítku 1:50. Pokud se chcete podívat, jak vzniká nový model, můžete navštívit ukázkovou dílnu a prohlédnout si, jak takový miniaturní model vzniká od fáze plánování až po hotovou stavbu.

Tip: Probíhají také noční prohlídky, při kterých se modely rozsvítí.

Horský kostel
Lázně Oybin

Horský kostel v Oybinu je klenotem německého selského baroka a jednou z hlavních atrakcí Oybinu. Byl postaven v pozdně barokním slohu a v současné podobě existuje od roku 1734. Malby na ochozech a stropě navrhli místní umělci. Byla použita tzv. technika grisaille. V tomto stylu šedé na šedé byly kresleny vzory pro tehdejší tkalce damašku v regionu. Horský kostel je téměř po celý rok denně otevřen k rozjímání, ztišení se a modlitbě.

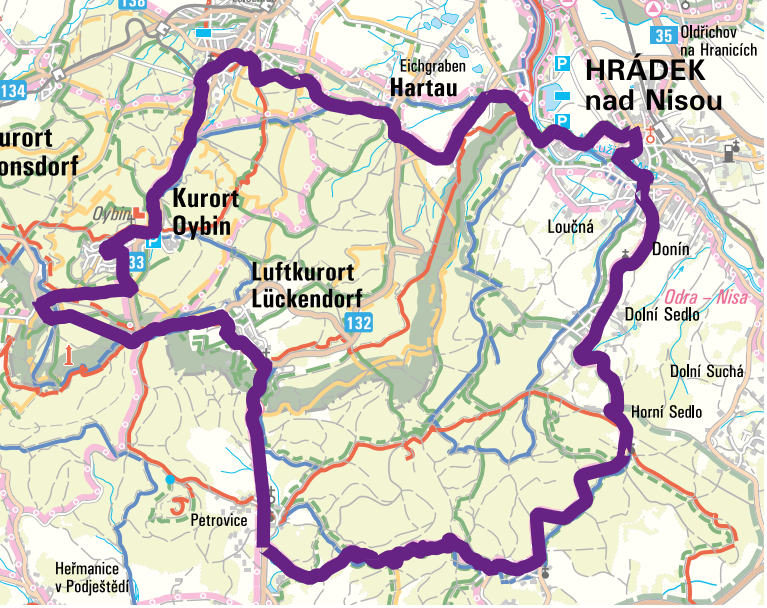

Odbočka k podstávkovým domům

Jablonné v Podještědí – místní část Lvová

Hlavní budova podstákového domu č. p. 12 pochází z přelomu 18. a 19. století. Půdorys je od roku 1843 stejný, pouze západní přístavba je kratší. Jihozápadně od zámku Lemberk stojí dvoupatrový dům č. p. 5 s mansardovou střechou ze stejného období. Jižně od zámku stojí dům č. p. 7, který je svým štítem netypicky obrácen do ulice. Jádro budovy je údajně ze 17. století.

Hrádek nad Nisou – Zittau – Lázně Oybin – Vzdušné lázně Lückendorf – Petrovice – Hrádek nad Nisou

35,4 km

většinou asfaltový, pevný podklad

střední až náročný

Hrádek nad Nisou

Královská trasa

Královská trasa dlouhá 35,4 km provede cyklisty historií regionu a krásnou horskou krajinou Žitavských a Lužických hor.

Trasu nejlépe začněte v Hrádku nad Nisou, kde můžete navštívit multifunkční centrum „Brána Trojzemí“. Cyklotrasa vás povede kolem Žitavy, bývalého královského města založeného Přemyslem Otakarem II. Zde stojí za to udělat si zajížďku a prohlédnout si slavná žitavská postní plátna nebo navštívit historické staré město. Pokud si po cestě potřebujete odpočinout, můžete si oddechnout u jezera Olbersdorf a vyzkoušet různé vodní sporty.

Trasa Vás zavede do Oybinu, kde můžete navštívit impozantní hradní a klášterní komplex ze 14. století, který založil císař a král Karel IV. Cestou, například přes vzdušné lázně Lückendorf, můžete obdivovat typické podstávkové domy, které jsou pro tuto oblast charakteristické. V Petrovicích stojí za to zastavit se u kostela svatého Mikuláše a v Dolním Sedle si můžete udělat výlet na Popovu skálu, nápadnou pískovcovou skálu, která je dominantou Lužických hor. Po návrhu zpět do Hrádku nad Nisou si můžete odpočinout u jezera Kristýna a kochat se přírodou.

Velké postní plátno Žitava

Náměstí s radnicí v Žitavě

Popova skála v Lužických horách

Hrad a klášter
Lázně Oybin

Zřícenina hradu a kláštera Oybin se nachází na nejznámějším skalním masivu Žitavských hor v Horní Lužici. Na počátku 14. století zde vznikl opevněný komplex, který císař Karel IV. rozšířil na císařskou rezidenci a klášter pro řád Celestýnů. Kvůli reformaci v 16. století život v klášteře zanikl a příroda si Oybin vzala zpět. Toto místo přitahovalo romantické malíře, jako byli Caspar David Friedrich a Carl Gustav Carus, kteří Oybin proslavili svými slavnými obrazy. Hrad a klášterní komplex můžete navštívit.

Jezero Olbersdorfer See

Jezero Olbersdorfer See je krásnou lokalitou v přírodním parku Žitavské hory. Vzniklo z bývalého povrchového dolu a má vodní plochu 60 hektarů. Je obklopeno lesy a loukami a nabízí fantastický výhled na hory. U jezera Olbersdorfer See najdete mnoho příležitostí k odpočinku a zábavě. Slunce a vodu si můžete užívat na udržované písečné pláži nebo v mnoha malých zátokách, které lze využít ke koupání. Možné jsou i další aktivity, jako je surfování, kiting, nordic walking a pěší turistika.

Vodní nádrž Kristýna

Vodní nádrž Kristýna se nachází v Žitavské pánvi a vznikla v bývalém povrchovém hnědouhelném dole. Leží v bezprostřední blízkosti německých a polských hranic a nabízí různé možnosti rekreace a trávení volného času. Ve vodní nádrži Kristýna se můžete koupat, rybařit, pádlovat nebo se opalovat. Kolem jezera vede okružní stezka, na které si můžete vyzkoušet 14 fitness stanovišť a prohlédnout si 10 pohádkových soch ze dřeva.

Trojzemí
Lužická Nisa

Od vodní nádrže Kristýna se dostanete k Trojzemí za několik minut. Zde se stýkají hranice Německa, České republiky a Polska. Bod Trojzemí leží uprostřed Lužické Nisy a je oblíbeným místem pro výlety. Bod Trojzemí je symbolem tolerantního soužití různých národů ve střední Evropě.

Hrádek nad Nisou

Hrádek nad Nisou na hranicích s Německem a Polskem má dlouhou historii a bohatou kulturu. Kostely ukazují různé architektonické styly: katolický kostel svatého Bartoloměje je barokní a velkolepý, evangelický kostel je jednoduchý a moderní. Náměstí je srdcem města a je obklopeno barevnými renesančními a barokními domy. Nachází se zde kašna se sochou svatého Floriána, radnice, muzeum a různé obchody.

Hrad Grabštejn

Grabštejn

Hrad Grabštejn je středověkým hradem na kopci nad městem Hrádek nad Nisou. Hrad byl založen ve 13. století a v průběhu let byl několikrát přestavován a rozšiřován. Dnes je možné hrad s historickými místnostmi, kaplí, rytířským sálem a věží navštívit. Hrad je také oblíbeným místem pro pořádání kulturních akcí, jako jsou koncerty, divadla nebo trhy.

Podstávkový dům Koník
Hrádek nad Nisou

Podstávkový dům v Hrádku nad Nisou, postavený v roce 1812, dostal v polovině 19. století novou cihlovou fasádu, která nahradila podstávky a hrázdění v přízemí. Město získalo objekt v roce 2008 a v roce 2014 jej zrekonstruovalo. V určitých dnech si mohou návštěvníci dům prohlédnout nebo si objednat prohlídku s průvodcem v turistické informační kanceláři.

Náměstí Hrádek nad Nisou

Peší turistika v příhraničí

Pěší turistika bez hranic

Nemáte náladu na cyklistiku? Pak si obujte turistické boty, sbalte batoh a vyrazte. Po celém Šluknovském výběžku, Lužických horách a přírodním parku Žitavské hory vede mnoho turistických tras. Nejznámějšími turistickými stezkami jsou Hřebenová stezka (Kammweg) a Hornolužická horská stezka (Oberlausitzer Bergweg). Pro poznávání regionu za hranicemi doporučujeme dvě velmi výjimečné pěší trasy:

Špičák

Asi 800 m severovýchodně od Varnsdorfu se nachází kuželovitý vrchol ze znělce, zvaný Špičák. V polovině 19. století se zde pokoušelo těžit uhlí několik důlních společností z Varnsdorfu a sousedního Seifhennersdorfu, ale bez úspěchu. Cestou na vrchol jsou k vidění malá jezírka. Od konce 19. do poloviny 20. století bylo na vrcholu hory několik rozhleden s restaurací, všechny však zanikly. Dnes zde najdete pouze zříceniny a několik menších skalních útvarů. Východní vrchol, který je součástí celého kopce, se nazývá Malý Špičák. Zde můžete obdivovat rozhlednu Hrádek, hřeben Lužických hor s výraznými horami, jako jsou Luž, Pěnkavčí vrch, Jedlová, ale i vzdálenější Studenec, za nímž se tyčí dominanta Českého Švýcarska – Růžový vrch.

Kamenická Stráň

Kostelní stezka

Kostelní stezka je historickou poutní stezkou, která spojuje českou obec Lipová s německou obcí Wehrsdorf. Stezka vede krásnou krajinou Šluknovského výběžku a Horní Lužice. V České republice je značena zeleně, v Sasku červeně. Její název odkazuje na sakrální stavby podél trasy, jako je kostel svatého Šimona a Judy v Lipové nebo kostel Nejsvětější Trojice ve Wehrsdorfu. V minulosti chodili obyvatelé Wehrsdorfu po této stezce na mši do kostela v Lipové. Kostelní cesta je oblíbeným cílem turistů a poutníků, kteří chtějí projít krásnou krajinou a navštívit historická posvátná místa.

Peší turistika v příhraničí

Více informací ...

... k cyklistice a pěší turistice ve Šluknovském výběžku, Lužických horách, přírodním parku Žitavské hory a Hornolužické pahorkatině naleznete zde:

Šluknovský výběžek | České Švýcarsko
www.branadocech.cz

Lužické hory
www.liberecky-kraj.cz

Přírodní park Žitavské hory
www.zittauer-gebirge.com/de/naturpark

Hornolužická pahorkatina
www.oberlausitzer-bergland.de

Horní Lužice
www.oberlausitz.com

Schirgiswalde

Dolní Chřibská

Impresum

Za společným dědictvím na kole i pěšky
Radeln und Wandern zum gemeinsamen Erbe

Vydavatel: Entwicklungsgesellschaft Niederschlesische Oberlausitz mbH (ENO mbH), Ústecký kraj (Česko), Liberecký kraj (Česko)
Text: vydavatel
překladatel: Jana Velharticka
Náklad: 8.000 výtisků
Sazba a úprava: Ariane Archner (ENO mbH)
Zdroje snímků: M. Chmela, J. Frýba, M. Gál, P. Herfort, F.a Kusche, J. Laþtàvka, A. Makovcova, P. Musil, Z. Patzelt, R. E. Pech, P. Pergr, M. Ràiƒka, M. Rimpler, M. Šašková, U. Schulz, U. Schwarz, J. Stejskal, M. Zíka
Fouad Vollmer Werbeagentur, Gemeinde Oybin, Hřebenovka-AZ, Karasek-Museum, Liberecký kraj, Ústecký kraj, Lázeňská cyklostezka, Schmetterlingshaus Jonsdorf, Stiftung Umgebindehaus, Volks- und Schulsternwarte „Bruno-H.-Bürgel“ Sohland e. V., Weberstube Jonsdorf
Mapové podklady: Geodézie On Line, spol. S r.o.
Tisk: DRUCKZONE GmbH & Co. KG, Cottbus

1. vydání | květen 2023

Všechna práva vyhrazena. Kopie nebo rozmnožování, včetně výňatků, vyžadují písemný souhlas vydavatele.

Brožura je k dispozici v německém, českém a anglickém jazyce.

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

SN CZ Ahoj sousede. Hallo Nachbar. Interreg V A / 2014 – 2020

Ústecký kraj

Liberecký kraj

ENO

Projekt je financován Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Programu spolupráce na podporu přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou 2014-2020.

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

SN CZ
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

Za společným dědictvím na kole i pěšky
Radeln und Wandern zum gemeinsamen Erbe